

Passend onderwijs en bestuursformatieplan voor schoolbesturen en scholen

Handreiking

Reinout Jaarsma, Jan de Vos

April 2015

(gevalideerd 1-10-2017)

Inhoud

Inleiding en leeswijzer	2
1. Ondersteuningsplan en schoolbesturen: taken, geld en formatie	4
2. Bestuursbeleid, begroting en formatieplan	8
3. Functiebouwwerk en taakdifferentiatie	10
4. Bestuursformatieplan passend onderwijs	12
Checklist	14

Inleiding en leeswijzer

Het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband bevat onderwijskundig beleid dat uitgevoerd wordt op scholen. Aangegeven wordt wat van schoolbesturen verwacht mag worden met het geld dat men ontvangt voor de extra ondersteuning van kinderen die extra begeleiding nodig hebben. Een belangrijk criterium bij de beoordeling van de uitvoering van dat beleid is *'komt het geld op de plaats waar het moet zijn?'* Het geld is bedoeld voor *extra ondersteuning van de kinderen op de scholen.*

De ondersteuningsplanraad (**OPR**) heeft instemmingsrecht op het vaststellen en wijzigen van het ondersteuningsplan.

Schoolbesturen maken binnen de kaders van het ondersteuningsplan eigen (bovenschools) beleid voor onderwijs, zorg en extra ondersteuning. Als dit beleid betrekking heeft op de meerderheid of alle scholen van het bestuur, heeft de (**P**)**GMR** instemmings- of adviesrecht. Op de begroting van het schoolbestuur heeft de GMR adviesrecht.

In de scholen wordt de extra ondersteuning aan leerlingen vastgelegd in het schoolondersteuningsprofiel. Hierin staat wat een school doet voor kinderen met een extra ondersteuningsvraag. De **MR** heeft adviesrecht op het schoolondersteuningsprofiel.

Schoolbesturen hebben de verantwoordelijkheid voor de inzet van personeel en de formatie in de scholen en/of eventueel voor een eigen expertisecentrum (bovenschools beleid). Naast de verkregen extra middelen vanuit het samenwerkingsverband kan een schoolbestuur eigen geld en personeel inzetten ten behoeve van leerlingen met een beperking en een extra ondersteuningsvraag. Dit alles wordt vastgelegd in het bestuursformatieplan. De personele geleiding van de GMR (**PGMR**) heeft instemmingrecht op het bestuursformatieplan.

De **PMR** heeft instemmingsrecht op de uitwerkingen voor het personeel en formatie in de school.

In deze handreiking met checklist kan een (P)GMR stap voor stap de ondersteuningsgelden en de bijbehorende formatie volgen.

Leeswijzer

PGMR en aandachtspunten bestuursformatieplan

De checklist aan het eind van de handreiking bevat een overzicht met alle aandachtspunten voor de PGMR over passend onderwijs en formatie en het stappenplan om van beleid naar de inzet van personeel te komen.

Ondersteuningsplan als kapstok

Een schoolbestuur moet zich houden aan de afspraken gemaakt in het ondersteuningsplan.

Afhankelijk van de afspraken in het samenwerkingsverband, kan het schoolbestuur eigen beleid voor passend onderwijs, formatie en personeel maken (hoofdstuk 1).

Schoolbestuur en keuzes formatie en personeel

Hoe wordt de formatie verdeeld binnen het bestuur over de scholen of bovenschoolse taken en welke keuzes kunnen gemaakt worden (hoofdstuk 2)?

De stappen om te komen tot een bestuursformatieplan, ook gekoppeld aan de functies (hoofdstuk 3).

Beleidskeuzes met de formatie passend onderwijs staan in hoofdstuk 4. De PGMR heeft instemmingsrecht op de beleidskeuzes.

Aandachtspunt: Bij een éénpitter is sprake van de personele geleding van de medezeggenschapsraad; waar hieronder PGMR staat moet dan worden gelezen 'PMR'.

In de handreiking worden (vereenvoudigde) voorbeelden ter illustratie beschreven om het concreter en begrijpelijker te maken. Deze voorbeelden zijn willekeurig en niet bedoeld als wenselijk of voorschrijvend.

<i>OPR</i>	<i>instemmingsrecht op het ondersteuningsplan.</i>
<i>GMR</i>	<i>instemmingsrecht op strategisch beleid</i> <i>adviesrecht op begroting schoolbestuur</i>
<i>MR</i>	<i>adviesrecht op het schoolondersteuningsprofiel</i>
<i>P(G)MR</i>	<i>instemming op het bestuursformatieplan</i>
<i>PMR</i>	<i>instemming schoolformatieplan (uitwerking in school op basis van bestuursformatieplan)</i>

1. Ondersteuningsplan en schoolbesturen: taken, geld en formatie

In het ondersteuningsplan staat het onderwijsbeleid voor de extra ondersteuning én een meerjarenbegroting. Op grond van het onderwijsbeleid van schoolbesturen en samenwerkingsverband worden de ondersteuningsgelden verdeeld, wordt formatie toebedeeld en wordt personeel ingezet.

De toedeling van gelden door het samenwerkingsverband aan schoolbesturen kan –in hoofdlijnen- op drie manieren (die ook gecombineerd kunnen worden toegepast)

- a) *School- of schoolbestuursmodel*: de gelden worden onder de scholen en schoolbesturen verdeeld op basis van het aantal leerlingen. Een schoolbestuur krijgt een vast bedrag per leerling en zal daar alle afgesproken ondersteuning aan de leerlingen voor moeten verzorgen. Dit is onafhankelijk van het aantal leerlingen dat extra ondersteuning nodig heeft en de mate waarin.

Voorbeeld: Lichte extra ondersteuning voor elk schoolbestuur (schoolmodel)

Beleid

Lichte extra ondersteuning dient door schoolbesturen zelf verzorgd dan wel onderling geregeld te worden. Een schoolbestuur is vrij om hier voor de eigen scholen een eigen invulling aan te geven.

Inkomsten

Per leerling krijgen de schoolbesturen €150 van het samenwerkingsverband. Een schoolbestuur met 2000 leerlingen ontvangt zo €300.000 inkomsten voor extra ondersteuning, die in de vorm van formatie in het bestuursformatieplan wordt opgenomen.

Uitgaven

Het bestuur kiest voor versterking IB in de school en vrije extra ruimte.

Elke school krijgt ongeacht de grootte 0,1 formatieplaats voor IB

Voor de 10 scholen van het schoolbestuur is dit samen 1 fte.

Daarnaast krijgt elke school per 25 leerlingen 0,05 fte erbij

Bij de 2000 leerlingen = $2000/25 = 80 \times 0,05 = 4$ fte

In het bestuursformatieplan wordt in totaal 5 fte x €58.000 Gemiddelde Personeelslast = €290.000 aan formatie toebedeeld

Het bestuur neemt verder een buffer van €10.000 in het bestuursformatieplan op voor incidentele extra ondersteuning bij niet te voorziene hulpvragen voor kinderen

- b) *Expertise model*: het samenwerkingsverband bepaalt en betaalt zelf extra voorzieningen. Die voorzieningen worden ondergebracht bij schoolbesturen. Schoolbesturen krijgen zo bijvoorbeeld een licentie voor 50 leerlingen praktijkonderwijs. Het samenwerkingsverband bekostigt dan 50 plaatsen. De ouders van een kind met een toelaatbaarheidsverklaring 'praktijkonderwijs' kunnen hun kind dan aanmelden op de school met de licentie.

Voorbeeld: Expertisemodel 'auti-afdeling' met regionale functie

Beleid

Een schoolbestuur richt een 'auti-afdeling' (voor kinderen met een ASS-indicatie) in op een havo-vwo-school en neemt deze op in het schoolondersteuningsprofiel van deze school. De 'auti-afdeling' is bedoeld voor 100 leerlingen in de leerjaren havo 4 en 5 en 100 leerlingen in vwo 4, 5 en 6. Van belang zijn kleinere groepen, goede scholing en ondersteuning. De helft van de leerlingen komt uit andere samenwerkingsverbanden.

Inkomsten

Het samenwerkingsverband hanteert het expertisemodel voor de eigen scholen en leerlingen.

Voor de 'auti-afdeling' krijgt het schoolbestuur rechtstreeks van het samenwerkingsverband voor 100 leerlingen bekostiging (€ 2000 per leerling = € 200.000 als geormerkte inkomsten)

De max. capaciteit is 200 leerlingen in totaal (10 klassen van ong. 20 leerlingen). De andere leerlingen komen uit andere samenwerkingsverbanden die ook gezamenlijk € 200.000 bijdragen. Inkomsten € 400.000 voor formatie / expertise / scholing personeel extra op de 'auti-afdeling' in het school- en bestuursformatieplan van het schoolbestuur.

Uitgaven

- 3,0 fte leraren voor 10 kleinere klassen = € 225.000

- 0,5 fte orthopedagoog (in het kader van het tripartiete akkoord benoemd) = € 40.000

- 0,5 fte zorgcoördinator = € 35.000

- ruimte inhuren expertise van samenwerkingsverband € 50.000 (tripartiete personeel)

- scholing € 15.000

- buffer onverwachte extra ondersteuningsvragen € 35.000

Totaal € 400.000 uitgaven

- c) *Leerling model*: samenwerkingsverbanden maken zelf arrangementen voor leerlingen met een bepaalde indicatie. Aan het arrangement wordt een vast bedrag per geïndiceerde leerling gekoppeld. De school waar de leerling onderwijs volgt, krijgt dan het bedrag dat bij het arrangement hoort, uitgekeerd. Ongeacht het aantal leerlingen en het deelnamepercentage krijgt de school het bedrag per leerling. Dit is derhalve een vorm van 'open-eind financiering' door het samenwerkingsverband en heeft veel overeenkomsten met de eerdere leerlinggebonden financiering.

Voorbeeld: leerlingmodel en arrangement met standaardbedrag.

Beleid

Het samenwerkingsverband hanteert het beleid dat een leerling met het syndroom van Down dat onderwijs krijgt op een reguliere basisschool een 'arrangement' krijgt conform de bekostiging van een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) voor cluster 3 speciaal onderwijs. Voor een leerling met het syndroom van Down is dat een bedrag overeenkomstig een tlv categorie 1. Dit is voor kinderen tot 8 jaar € 8.636 en voor leerlingen van 8 jaar en ouder € 7.834¹.

Inkomsten

¹ Deze normbedragen dateren uit de tijd van de introductie van passend onderwijs.

Een school heeft 3 leerlingen met het syndroom van Down jonger dan 8 jaar en ontvangt voor deze leerlingen derhalve $3 * €8.636 = € 25.908$. De kinderen hebben een arrangement voor in elk geval de duur van 2 jaar gekregen.

Uitgaven

De school heeft een schoolondersteuningsprofiel gericht op ook onderwijs aan kinderen met het syndroom van Down. Uit eigen middelen wordt hier personeel voor opgeleid (scholingsplan). Verder kiest de school ervoor om een onderwijsassistent in te zetten voor extra begeleiding van de drie kinderen met het arrangement. Voor de ruim € 25.000 kan een onderwijsassistent voor een omvang van 0,6 fte = 3 dagen betaald worden. Deze formatie wordt eerst tijdelijk voor een jaar via het in het bestuursformatieplan in het schoolformatieplan opgenomen. Totaal 0,6 fte uitgaven onderwijsassistent niveau 4 OOP.

Voor het schoolbestuur is in het kader van het eigen onderwijs- en ondersteuningsbeleid belangrijk welk model voor welke taken door het samenwerkingsverband worden toegepast. In het schoolformatieplan wordt de uitwerking gegeven.

- Als een school een bepaalde 'opdracht' krijgt wordt aan die school specifieke formatie voor extra ondersteuning gegeven.
- Als bepaalde leerlingen extra ondersteuning krijgen (leerlinggebonden) krijgen de scholen waar deze leerlingen onderwijs volgen extra formatie.
- Als het schoolbestuur besluit bovenschools personeel aan te stellen (bijvoorbeeld eigen AB) dan zal er in het bestuursformatieplan hiervoor een aparte formatiepost worden opgenomen.

Bij toepassing van het school- dan wel schoolbestuursmodel is er relatief veel beleidsruimte voor schoolbesturen, omdat er een niet direct voor een bepaalde school- of leerling geormerkte budget wordt toebedeeld. Met deze gelden wordt deels vaak schoolbeleid én/of ook een bovenschools expertisecentrum bij een bestuur of samenwerkende besturen bekostigd.

Drie andere afspraken zijn nog van belang. Deze zijn vaak leerlinggebonden (maatwerk):

1. *Inkomsten cluster 1 en 2*: Als leerlingen met een visuele (cluster 1) of een auditieve of communicatieve beperking (cluster 2) in het regulier of (voortgezet) speciaal (basis) onderwijs met extra ondersteuning onderwijs volgen, is dit geld dat aan de school waar de leerling onderwijs krijgt wordt toebedeeld (schoolformatie geormerkte)
2. *Onderwijszorgarrangementen*: In het kader van maatwerk aan leerlingen die extra zorg / verzorging in de school nodig hebben worden er soms onderwijszorgarrangementen tussen scholen en zorginstellingen afgesloten. Met onderwijszorgarrangementen kan voor deze kinderen maatwerk geleverd worden. De zorg wordt betaald uit zorggeld van de gemeente, verzekeraars of het Rijk.

Als in deze arrangementen ook onderwijsgeld wordt gebruikt voor onderwijspersoneel, komt dat terug in het bestuurs- en het schoolformatieplan. In een aantal gevallen worden onderwijszorgarrangementen ook opgezet om met extra ondersteuning thuiszitters weer naar school te krijgen.

Voorbeeld: onderwijszorgarrangement

De leerling, een jongen met epilepsie van 5 jaar oud, gaat 5 ochtenden naar school. Hij heeft permanente begeleiding tijdens de lessen nodig, die de groepsleraar niet kan doen.

Zij heeft ook de verantwoordelijkheid voor de andere leerlingen in de groep.

Afgesproken wordt dat op kosten van gemeente en zorgverzekeraar op 5 ochtenden = 0,6 fte voor deze jongen een verzorgster in de groep aanwezig is.

De gemeente betaalt 0,3 fte en de zorgverzekeraar betaalt 0,3 fte.

De aanstelling vindt plaats bij een zorginstelling. Deze formatie wordt niet in

bestuursformatieplan opgenomen. Wel staat een en ander in het schoolondersteuningsprofiel.

De aansturing functioneel ligt bij de leraar en formeel de schooldirecteur.

3. *Tripartiete akkoord van de vakbonden, de PO-en de VO-raad en OCW: Bedoeld om de personele gevolgen van de invoering van passend onderwijs in goede banen te leiden en zo verlies van opgebouwde expertise te voorkomen. Voor de eerste jaren van passend onderwijs zijn afspraken gemaakt om richting zittend personeel de nodige zekerheid te bieden. Einddatum van de tripartiete overeenkomst was 31 juli 2017.*

Aandachtspunten ondersteuningsplan en personele inkomsten schoolbesturen

Ondersteuningsplan met meerjarenbegroting en geld naar schoolbesturen, dat in het bestuursformatieplan en/of schoolformatieplan terug te vinden is:

- school- of schoolbestuursmodel: geldbedrag per leerling voor bepaalde taken;*
- expertise-model: specifiek geld voor een specifieke taak van een school of schoolbestuur;*
- leerlingmodel: geld arrangement voor een leerling naar de school (via het schoolbestuur)*

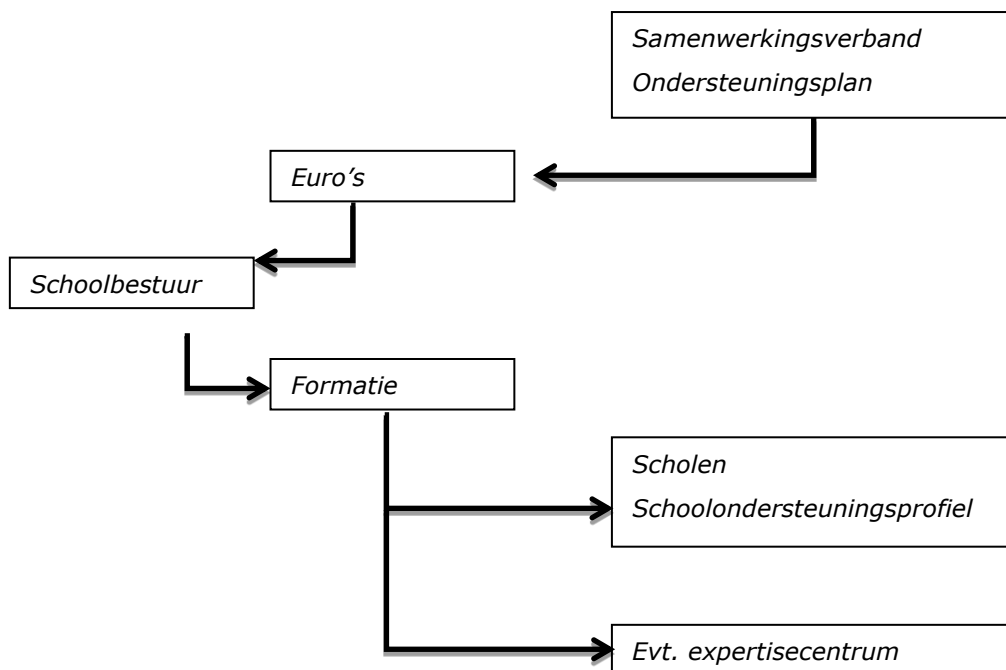
Aandacht voor personeel werkzaam op formatie / geld (schoolformatieplannen met deze leerlingen):

- arrangementen voor leerlingen van cluster 1 of 2;*
- onderwijszorgarrangementen deels door onderwijs én deels met zorggeld bekostigd (eventueel ook in relatie tot thuiszitters).*

2. Bestuursbeleid, begroting en formatieplan

Het schoolbestuur krijgt geld van het samenwerkingsverband en zet dit om in formatie. Dit betekent voor de GMR dat zij voldoende inzicht moet krijgen om deze **omzetting** te kunnen volgen. Voor de begroting geldt het adviesrecht van de gehele GMR terwijl de personeelsgeleding instemmingsrecht heeft ten aanzien van het formatiebeleid, dat in het bestuursformatieplan is opgenomen en uitgewerkt

Ten aanzien van de meerjaren begroting geldt dat de **(G)MR** vooraf in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen over elk door het bevoegd gezag te nemen besluit met betrekking tot:

- a. Vaststelling of wijziging van de hoofdlijnen van het **meerjarig financieel beleid** voor de desbetreffende scholen, waaronder de voorgenomen bestemming van de middelen die aan het bevoegd gezag ten behoeve van elk van de scholen uit de openbare kas zijn toegerekend of van anderen zijn ontvangen. Het gaat ook over **nieuw** beleid. De PGMR moet samengevat weten waarin het aangeboden bestuursformatieplan verschilt met dat van vorig jaar. Dit ter voorkoming van het 'zoeken naar de tien verschillen' in de verschillende spreadsheets in de begroting. Expliciet dient aangegeven te worden waarvoor de extra ondersteuningsmiddelen worden aangewend.
- b. De **criteria** die worden toegepast bij de verdeling van deze extra ondersteuningsmiddelen over voorzieningen op bovenschools- en op schoolniveau (WMS art. 16-2). Dit zijn de **verdeelcriteria**. Ruwweg zijn er vier verdelingen die onderling in **percentages** uitgedrukt zouden kunnen worden. De PGMR stemt dan in met de percentages per verdeelcriterium. Dit geldt zowel voor verkregen middelen vanuit het samenwerkingsverband als de inzet van eigen gelden voor leerlingen met een beperking en/of extra ondersteuningsvraag. Dit is te beschouwen als het '**bestuursformatieplan passend onderwijs**' binnen het bestuursformatieplan.

Verdeel criteria:

1. **Personele** middelen ten opzichte van **materiële** middelen; worden personele middelen ingezet voor materieel; of omgekeerd? Denk hierbij ook aan de onderwijssectorakkoorden waarin gestreefd wordt naar talentontwikkeling met behulp van **digitalisering**.
2. Bekostiging **overhead**/bestuursbureau. Welk percentage? Stel een percentage vast wat betreft de afdracht van middelen vanuit het samenwerkingsverband voor management, administratie en dergelijke. Hoe lager dit percentage hoe meer formatie er is voor extra ondersteuning voor de leerlingen met een beperking in de scholen. Ook de bekostiging van personeel in een eigen expertisecentrum van het schoolbestuur valt hieronder. Een algemene omschrijving is dat overhead iedereen en alles is wat niet direct te maken heeft met het primaire proces.
3. Opbouwen van (personele) **reserves**/voorzieningen die het bestuur denkt nodig te hebben. De reserves dienen gebaseerd te zijn op een risicoanalyse. Binnen deze analyse zou een extra paragraaf toegevoegd kunnen worden ten aanzien van de risico's van passend onderwijs. Door stopzetting van gelden vanuit het samenwerkingsverband, door krimp (verevening) of toedeling middelen aan een ander bestuur, is er bijvoorbeeld het risico van boventalligheid.
4. Verdeling middelen over scholen en/of eventuele bovenschoolse voorzieningen zoals een expertisecentrum; beleidsarm (zo veel leerlingen met een beperking, zo veel middelen) of **beleidsrijk** (bepaalde leerlingen krijgen meer middelen dan waar zij recht op hebben; bijv. thuiszitters). De verdeling is nogmaals zowel vanuit het samenwerkingsverband als eigen keuzen van het bestuur richting de scholen gebaseerd op hun schoolondersteuningsplannen.

Na deze verdeling vindt er 'afroming' van formatie plaats voor overige personeelskosten als spaarouderschapsverlof, (G)MR faciliteiten, werving en selectie, reis- en verblijfkosten en deskundigheidsbevordering. Tenslotte resteert dan de netto formatie die ingezet kan worden op de werkvloer.

Aandachtspunten verdeelcriteria

(P)GMR informeren over de keuzes / verdeelcriteria bij het meerjaren financieel beleid, dat vertaald wordt naar formatie en personeel dat ingezet wordt voor extra ondersteuning / passend onderwijs:

1. *Verhouding personeel – materieel*
2. *Verhouding formatie voor scholen en onderwijs – overhead en bovenschools beleid*
3. *Eventuele reserveopbouw op basis van (risicoanalyse) aan de hand van continuïteitsparagraaf*
4. *Specifieke aandacht bepaalde groepen leerlingen en/of gespecialiseerde scholen (SOP)*
5. *Afoming overige personele kosten (kosten secundaire arbeidsvoorwaarden)*

3. Functiebouwwerk en taakdifferentiatie

Voor onderwijs en extra ondersteuning aan leerlingen is veelal specifieke expertise nodig. Personeel wordt in functies benoemd om op een goede manier de taken in het kader van de extra ondersteuning uit te kunnen voeren in de school. Dat kan leiden tot nieuwe functies en/of taken (**functie**- of **taak**differentiatie). Vaak kan een schoolbestuur (landelijke) voorbeeldfuncties gebruiken. Beschrijving en waardering van nieuwe functies gebeurt door een gecertificeerd Fuwa-specialist.

Bij functiedifferentiatie kan het schoolbestuur er voor kiezen om (gespecialiseerd) personeel in te huren of zelf in dienst nemen op scholen en/of in het al eerder genoemde expertisecentrum.

Als zij kiest voor deze laatste variant dan geldt dat het bevoegd de instemming van de PGMR nodig heeft. Dat geldt voor ieder besluit met betrekking tot vaststelling of wijziging van de samenstelling van de **formatie** van personeel dat is benoemd of te werk gesteld zonder benoeming dat werkzaamheden verricht ten behoeve van meer dan een school (WMS, art. 16.3)

Daarnaast heeft de P(G)MR, conform de cao's, instemmingsrecht op het vaststellen van het functiebouwwerk. Hierover staat samengevat in de cao's het volgende:

Cao-po 2016-2017 (5.5. Functiebouwwerk)

1. De werkgever en de P(G)MR dragen jaarlijks voor 1 augustus zorg voor aanpassing van het functieboek op zowel bestuurs- als schoolniveau ....., waarbij:
  - a. de huidige **norm**functies en **niet-norm**functies blijven gehandhaafd en nieuwe niet-normfuncties worden geïntroduceerd en volgens FUWA PO gewaardeerd, of
  - b. alle functies volgens FUWA PO worden gewaardeerd.
2. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de voorbeeldfuncties opgenomen in 'Voorbeeldfuncties in FUWA PO'.

Het functieboek op bestuursniveau betreft het geheel van functies naar soort en niveau met inachtneming van de normfuncties of van UWA PO. De werkgever en de PGMR maken ook een afspraak over het geheel aan bovenschoolse functies naar soort, niveau en aantal binnen de afspraken over de zogenaamde functiemix (gespecialiseerde leraarsfunctie minimaal op hbo+ niveau).

Voorbeeld: Medisch onderwijsassistenten (nieuwe functie)

Het schoolbestuur besluit om 2 onderwijsassistenten op te leiden tot medisch onderwijsassistent.

Doel is hen aan te stellen voor 2 keer 0,2 fte = 0,4 fte.

De aanstelling vindt plaats op bestuursniveau.

De scholing wordt uit het reguliere scholingsbudget van het schoolbestuur betaald.

Deze constructie wordt ingevoerd vanwege veel leerlingen die insuline of andere medische ondersteuning krijgen. Deze leerlingen zitten op 4 scholen.

Elke dag komt een medisch onderwijsassistent gemiddeld 2 keer een 1/2 uur op elke school (= 0,4 fte = € 16.000). Het beleid is om dit solidair via een vast bedrag per leerling 'af te romen'.

Er zijn 800 leerlingen. Per leerling wordt €10 van de inkomsten 'schoolbudget' afgeroomd. Dit levert 0,2 fte op.

De overige 0,2 fte (€ 8.000 per jaar) wordt bekostigd door zorgverzekeraars die samenwerken in de regio en het belangrijk vinden om deze kinderen op school medische verzorging te geven. Dit is afgesproken in het regionaal overleg met de zorgverzekeraars.

Cao-vo 2016-2017 (11.1. Functiebouwwerk)

1. De werkgever stelt in overleg met de P(G)MR het functiebouwwerk vast.
2. In afwijking van het bepaalde in lid 1 kan de werkgever, dan wel de P(G)MR besluiten dat het overleg over de vaststelling van de uitgangspunten van het functiebouwwerk met de bij deze cao betrokken vakbonden wordt gevoerd.
3. In het functiebouwwerk worden de volgende functiecategorieën onderscheiden:
  - a. directie;
  - b. leraar;
  - c. onderwijsondersteunend personeel;
  - d. werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt;
  - e. leraar in opleiding.

Bij de uitvoering van passend onderwijs kan het zijn dat het bestuur besluit om het functiebouwwerk te gaan uitbreiden met bijvoorbeeld klassen- en/of onderwijsassistenten, of specialisten zoals al genoemd als logopedist e.d.

In het besluitvormingsproces komen de volgende stappen ten aanzien van het invoeren van nieuwe functies aan bod:

- functiebeschrijving
- functiewaardering
- aantal per functie

Het formatieplan geeft aan in hoeverre deze functiedifferentiatie het komende jaar wordt gerealiseerd om te komen tot het gewenste functiebouwwerk.

Samengevat:

<i>Stappenplan toedeling formatie en medezeggenschap</i>			
1	<i>Benodigde formatie voor goed onderwijs vaststellen op basis van. schoolondersteuningsprofielen (bestuursbeleid extra ondersteuning)?</i>	<i>Wms 10.1.b instemmen op strategisch beleid (G)MR en voor SOP geldt 11.1.q: advies MR</i>	<i>Begroting Wms 11.b advies (G)MR</i>
2	<i>Welke functies zijn nodig: functieboek</i>	<i>Wms art. 12.1.b instemmen geleding/ 16.3 (PGMR)</i>	<i>Cao-PO art. 5.5 Cao-VO art. 11.1</i>
3	<i>Gewenst functieboek maken en opnemen in het formatiebeleidsplan.</i>	<i>Wms art. 12.1.b instemming geleding / 16.3 (PGMR)</i>	<i>Cao-PO 5.5</i>
4	<i>Verdeling van de formatie (middelen)</i>	<i>Wms art. 16.2.b advies (PGMR)</i>	<i>Cao-PO art. 2.7</i>
5	<i>Verdelen van werkzaamheden (taakbeleid)</i>	<i>Wms art. 12.1.h instemming P(G)MR</i>	<i>Cao-PO art. 2.7 Cao-VO art. 8</i>

4. Bestuursformatieplan passend onderwijs

Schoolbesturen stellen elk jaar voor 1 mei (bijvoorbeeld voor 1 mei 2017) het (voortschrijdende meerjarig) bestuursformatieplan voor het volgend schooljaar (2017-2018) na instemming van de P(G)MR vast. Hiervoor moet een bestuur liefst een jaar van te voren weten **hoeveel** kinderen extra ondersteuning krijgen en hoeveel geld van het samenwerkingsverband beschikbaar komt. Bij minder geld voor extra ondersteuning moet het schoolbestuur mogelijk personele maatregelen treffen.

- Mogelijke terugbetaling aan het samenwerkingsverband

In het ondersteuningsplan wordt ook vastgesteld hoeveel geld elk schoolbestuur eventueel terug moet betalen aan het samenwerkingsverband. Dit in het geval dat er meer kinderen (hoog verwijzings- of deelnamepercentage) extra ondersteuning nodig hebben (veel toelaatbaarheidsverklaringen) dan er normatief ondersteuningsgeld van het Rijk aan het samenwerkingsverband is verstrekt. De schoolbesturen moeten dan in hun reguliere formatie 'bezuinigingen' (bijvoorbeeld grotere klassen) om de extra ondersteuning gezamenlijk te kunnen betalen.

- Verevening

De komende jaren speelt de verevening een rol voor het krijgen van meer of minder bekostiging. In de bestuursbegroting en in het -formatieplan behoort het bedrag van verevening te zijn opgenomen. Een te verwachten daling van inkomsten de komende jaren kan betekenen dat een schoolbestuur kiest voor een flexibele schil bestaand uit tijdelijke en/of projectformatie. Soms kiest een schoolbestuur voor de relatief dure constructie van payrolling om risico's te beperken.

Voorbeeld: negatieve verevening

Het samenwerkingsverband hanteert het schoolmodel. Vanwege de negatieve verevening is besloten om tot 2018 per jaar een korting van € 60 per leerling toe te passen. Op een grote school van 100 leerlingen is dit een jaarlijkse vermindering van de formatie van € 60.000. GPL van een LB-leraar = € 60.000

Dit betekent voor deze grote school een vermindering van

- 1 fte 2016

- 2 fte 2017

- 3 fte 2018

De groepsindeling of de formatie voor bepaalde taken (lescompensatie) zal worden aangepast.

Als er vacatures komen, worden die gebruikt om gedwongen overplaatsingen te voorkomen.

De school mag in totaal 3 fte vacatures niet vervullen (compenseren met betaald verlof/natuurlijk verloop of evt. overplaatsen als er minder verlof of verloop per jaar is)

- Beleidslijn solidariteit of de verwijzer betaalt.

In veel samenwerkingsverbanden wordt de discussie gevoerd over de beleidslijn tussen schoolbesturen over de bekostiging van de extra ondersteuning. De twee principes die hierbij aan de orde komen, zijn 'solidariteit tussen schoolbesturen' dan wel 'de verwijzer betaalt'.

Schoolbesturen krijgen 'bij de verwijzer betaalt' in eerste instantie van het samenwerkingsverband een groot deel van het extra ondersteuningsbudget (bedrag per leerling: school-(bestuurs)model),

maar moeten daar ook bepaalde arrangementen altijd zelf van betalen. Als een leerling naar een school van een andere schoolbestuur wordt 'verwezen' moet het schoolbestuur dat 'verwijst' ook het normatieve ondersteuningsgeld aan het ontvangende schoolbestuur meegeven (gedurende een aantal jaren). Schoolbesturen die veel verwijzen, moeten op deze manier veel betalen. Schoolbesturen die weinig verwijzen (meer inclusief onderwijs) of deze leerlingen 'opnemen' houden zo meer geld over.

Dit systeem komt relatief het meest voor bij het speciaal basisonderwijs. Dat kan als de ondersteuning die nu in het speciaal basisonderwijs wordt gegeven een verantwoordelijkheid van elk schoolbestuur wordt (uitbreiding basisondersteuning). Schoolbesturen in samenwerkingsverbanden die hiervoor kiezen zien mogelijk de deelname aan scholen voor speciaal basisonderwijs 'slinken'. Dit betekent voor de schoolbesturen met sbo-scholen een mogelijke krimp c.q. ontslag van personeel.

Voorbeeld: verwijzer betaalt voor sbo

Het samenwerkingsverband vindt dat een basisschool die een leerling naar het sbo verwijst aan de sbo-school de extra ondersteuning moet betalen. Per leerling die verwezen is of wordt, betaalt het schoolbestuur € 3.000 per jaar gedurende de tijd dat de leerling op de sbo-school zit. Bestuursformatieplan verwijzend schoolbestuur

Elke basisschool die verwijst naar het sbo wordt gekort op de formatie voor een omvang van € 3000 = 0,055 fte LA (GPL €55.000)

De school heeft zo minder LA leraren voor de groepen of andere taken.

Bestuursformatieplan schoolbestuur met sbo

Voor de 100 sbo-leerlingen ontvangt het schoolbestuur naast de basisbekostiging $100 * €300 = €300.000 = 5 \text{ fte LB (GPL €60.000)}$ van de andere schoolbesturen

Een aantal samenwerkingsverbanden heeft schoolbesturen met een hoog verwijzingspercentage én andere schoolbesturen met een laag verwijzingspercentage naar cluster 4 (autisme, gedrag, psychiatrische problematiek). Zij voeren soms ook de discussie om het systeem van 'de verwijzer betaalt' voor cluster 4 verwijzingen te gaan hanteren.

Het systeem van 'de verwijzer betaalt' is niet te hanteren voor nieuwe instroom in 'extra ondersteuning'. Om die reden zullen de samenwerkingsverbanden in het primair onderwijs vanuit het solidariteitsbeginsel de instroom van 4 jarigen in het speciaal onderwijs regelen. Dat geldt ook voor eventuele 'rugzak-arrangementen' of andere arrangementen (bijv. het speciaal basisonderwijs en kleutergroepen) voor 4 jarigen. Dit is immers niet te verhalen op een 'verwijzend' schoolbestuur.

Adviezen en aandachtspunten bestuursformatieplan passend onderwijs

- a. goede prognoses van leerlingen met extra ondersteuning per school en per groep/ klas met specifiek ook aandacht voor het sbo en cluster 4;*
- b. goede en relevante informatie over verevening, 'de verwijzer betaalt' en verwijzingen;*
- c. verdeling tussen vaste en tijdelijke / projectformatie voor extra ondersteuning. Mogelijk is een bandbreedte voor de verhouding vaste, tijdelijke en/of projectformatie voor extra ondersteuning;*
- d. weeg af of payrollling al dan niet nodig en gewenst is*

Checklist

Stappenplan toepassen		P(G)MR	DIR	BFP
1. Onderwijsbeleid en benodigde omvang formatie vaststellen 2. Welke functies extra ondersteuning nodig: functieboek 3. Gewenst functieboek opnemen in formatieplan 4. Verdelen van de formatie over scholen en evt. bovenschoolse inzet 5. Verdelen werkzaamheden over personeel / mensen				
1a	Uitgangspunten onderwijsbeleid - strategische keuzen ondersteuningsplan swv? - Helderheid over school(bestuur), expertise en/of leerlingmodel? - Strategisch beleid schoolbestuur extra ondersteuning? - Meerjarig financieel beleid bestuursbegroting?			
1b	Onderwijs en leerlingen en gespecialiseerde scholen - Bijdrage verbetering kwaliteit onderwijs? - Specifieke taken / groep leerlingen voor bepaalde scholen (SOP) - Leerlingen cluster 1 / 2 , onderwijszorgarrangement (thuiszitters) - Verhouding inzet personeel en formatie op scholen en overhead - Positie ambulante begeleiders en afspraken met de vakbonden			
1c	Omvang en niveau - Goede prognose en omvang/vraag leerlingen extra ondersteuning - Benodigde expertise en functie- / taakdifferentiatie, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • IB'-ers en/of remedial teaching? • Onderwijs- en/of klassenassistenten? • Orthopedagoog / logopedist? • Anders, ...? - Verhouding personeelscategorieën, bijvoorbeeld; <ul style="list-style-type: none"> • OP (onderwijs) en OOP (ondersteuning)? • Uitvoering, ondersteuning en overhead? • LA, LB en LC functies/ functiemix? • Helder waar specialisten in dienst zijn en met welke taken? 			
2	Aard functies 3a - Structurele, tijdelijke en/of project formatie? - Streven naar flexibele schil? - Wenselijkheid uitbesteden taken (risicoanalyse) / payrolling? - Sprake van nieuwe functies en functiewaardering / functieboek?			
3b	Meerjaren formatiebeleid 4a - Beschrijving meerjaren formatiebeleid + omvang per functie - Volgend schooljaar en ook komende vier jaar (verevening)? - Bij wijziging van beleid, aangeven samengevat 'wat is gewijzigd' - Verhouding omvang en kwaliteit op scholen en bovenschools - Verhouding personele ten opzichte van materiële uitgaven redelijk? - Gevolg personeelsbeleid (mobiliteit/professionalisering zie 5)			
4b	Personele reserves en voorzieningen - Geormerkte reserves/voorzieningen extra ondersteuning? - Eventueel inkomsten / uitgaven 'verwijzer betaalt'? - Eventueel uitgaven lumpsum aan swv (hoge deelname (v)so,sbo,pro) - Welke onderbouwing (risicoanalyse) en omvang? - Welke uitgaven zijn er ten laste van reserveringen en/of voorzieningen?			
5	Inzet mensen, taken en investeringen in personeel - Inzet mensen in functie op basis van taken en kwaliteiten - Deskundigheidsbevordering en dekking? - Aanvaardbaarheid werkdruk voor personeel dat onderwijs / ondersteuning geeft aan kinderen met extra ondersteuning?			